

LA TORREJA

SETMANARI CATALÀ

FESTIU IL·LUSTRAT Y LITERARI

10 CENTIMS lo número per tot arreu.

Preu de subscripció 2 R^s al mes.

REDACCIÓ: San Pau - 56 - Lst.

MANEL GARCÍA

(ESPARTERO)

Quant empunya ab má certera
l' espasa, que ardit maneija,
molts l' hi tenen tanta enveja
com temor l' hi té la fera.
Es d' Espanya, sens dubtar
un dels matadors barbians,
y son sos progressos tants
que gloria l' hi dona l' art.

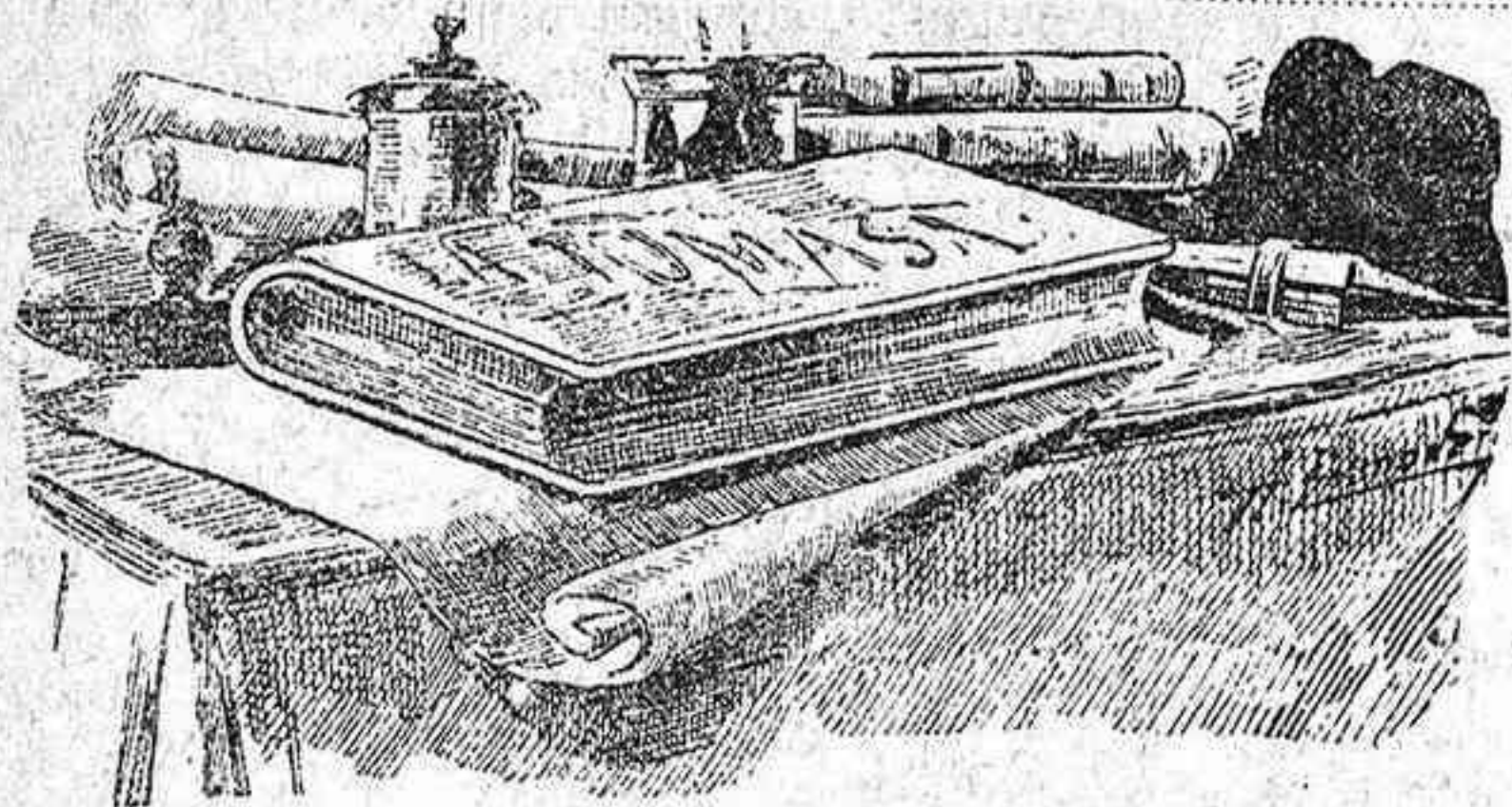

SUMARI

TEXT.—¡Va fer cop! per Gasquet.—Un desengany, poesia per Enrich del Carril.—Curiositats (Un Passeig per Tarragona) conclusió per Pepet del Hort.—Propaganda, A un aucell, Per aixó, Una imatge y Los goigs de San Prim, poesias per Pepet del Carril, J. Staramsa, Jaume Roig y Cordomi, R. Roura y Pau de la Laya.—Teatros, per Un Comich retirat.—Campanadas.—Telégramas.—Secció Regiliosa.—Correspondencia.—Anuncis.—Secció de Trenca-closcas.

GRABATS.—Manel Garcia (*Espartero*) retrato per A. F.—Re-corts de Verbena, per Efegs.—Reflexions, per Cilla.—D.ª Lluisa Calderón, retrato per ....—Calset barato, cuento per A. Ssor.—Varietats, per Cilla.

FOLLETÍ.—La pitonisa d' Endór, per A. Ferrer y Codina, ilustrada per F. Gomez Soler.

¡Va fer cop!

uí de vostés no haurá sentit anomenar á don Pau Espígol y Romani, gran magatzemista de gafets y agullas de cap y autor dramátich *originalíssim*?

Si per cas algú no 'l coneixia, sápigá que es un home d' uns quaranta cinch á cinquanta anys, bastant lleig, petitó y que 's permet lo luxó de traginar una panxa horripilant.

Segons ell diu, lo seu abdómen es lo generador de las sevas portentosas ideas, la clau de la seva inventiva dramática, lo motor de la seva travessura escénica. Lo dia qu' abaixi la panxa—afegeix lo senyor Espígol—la ciutat de Barcelona perdrá.....

—Un panxut, potser?

—No senyors; un autor dramátich. L' obra que brollant de la meva ben tallada ploma (escriu ab plomas d' oca) obtingué l' éxit mes ruidós, del que 's van fer eco los periódichs de mitja Península, va ser escrita després d' una aposta; després d' haverme menjat mitja arroba de *secas* y begut una galleda de ví del Priorat. En cambi ab' lo ventre vuyt, no 'ls hi escriuré ni un mal redolí; la vegada que en dejú hi pogut arribar més amunt, vaig escriurer uns goigs á *San Prim*, ab tan mal acert, que, al ser cantats devant d' un pessebre, ab una mica més, Sant Joseph se tapa las orellas y la mula 's posa á bramar.

Després d' haver sentit á don Pau Espígol y Romani, gran autor dramátich del carrer dels Ases, aném á veure quin va ser aquest éxit tan ruidós de que aquest bon senyor nos parla.

En una societat recreativa del Poble Nou, titulada: "La Flamenca,, qual *conserge* era cosí germá del senyor Pau, va ser estrenat lo drama en qüestió, que va anunciarse baix lo següent programa:

"SOCIEDAD "LA FLAMENCA,,.—Función extraordinaria para el domingo 28 de Febrero de 1886.—1.º Gran

sinfonía ejecutada á dos manos por la agraciada hija de don Pablo Espígol.—2.º Estreno de un *apetitoso* drama en 12 actos y 30 cuadros, original del aplaudido dramaturgo don Pablo Espígol, é intitulado: "Las delicias del comer,, tomando parte en su desempeño varios jóvenes aficionados. En el primer acto, el autor, en obsequio á tan distinguida sociedad y á su obra, cantará unas malagueñas, acompañándose él mismo con una guitarra.—3.º Terminará la función con un divertido fin de fiesta, debido también á la chispeante pluma de don Pablo Espígol y Romani, que se titula: "Estofat á la catalana.—A las 8 y media.—Habrá bandeja: *Nota*: Don Pablo Espígol y Romani, con una deferencia digna de encomio, no cobrará derechos de propiedad de las citadas obras.—*Otra*: Terminada la función, el autor obsequiará á los asistentes con un enorme *tortell*, confeccionado en el acreditado *Forn de San Jaume*.,

Efectivament, lo dia indicat per lo programa va ser estrenat lo drama del senyor Espígol.

S' aixecá lo teló: La escena representa una taberna del Ninot. En ella s' hi veu la filla del taberner, plorant y suplicant á un jove de primera volada, que no s' emboliqui en una conspiració, que no 's diu quina siga, perquè segons sembla l' autor no está fort en Historia.

—Vá per declamar lo jove y resulta qu' es tartamut; lo públich ho pren á mal y 'l fa retirar, ventantli cada cop de patata que treu foch.

Surten desseguida de deu á dotze, als quí á primera vista se pendria per carboners, pero que no son ni més ni menos que conspiradors enmascarats y armats fins á las dents, que fan portar incontinent una dotzena de *guardia-civils ab casaca* y mitj barraló de ví, y entre caixalada y trago parlan de la seva causa.

Quan més engrescats hi están entra un segon Samson, ab trajos de pinxo y sense dir quí es ni quí l' envía, se treu una faca y degollant conspiradors sense deixarne un de dret, converteix l' escenari en escorxadó, esclamant després de la degollina, com volent demostrar fins ahont pot arribar la seva venjansa:

¡Ya que vosotros tramábais
conspiración tan horrenda:
sobre vuestros cuerpos frios
se cantarán malagueñas!

Y entra com una bala 'l senyor Espígol, disfressat de torero y ab una guitarra á coll; prova de fer una cantada, la veu li es ingrata y fá un *gall*, que fentse anti-pátich á las orellas del públich que ja ha acabat la paciència, es saludat ab nova pluja de patatas, tronxos de col y taronjas, que fan *ressucitar los morts* que fugen com mals esperits, seguits del *butxí* y 'l senyor Espígol, que gemega esgarrifosament de resnl'as d' haverli fet un cop de taronja, un ull de vellut.

¡Gracias al *conserge* que, per evitar un drama de debó, va tenir lo laudable pensament de tancar l' aixeta del gas!

Quan l' endemá los parroquians del senyor Espígol—que no havían assistit á la representació—l' interrogavan sobre l' éxit de l' obra, contestava colocantse dissimuladament la má sobre l' ull dret y posant una fesomia enfática.

—¡Oh, va fer cop!

Y afegia la seva dona mallumorada:—¡Y tal! ¡Cop de taronja á 'n aquest ull, que li va macar, y cop de patata sobre meu, qu' ab un xich més me casca un pit.

GASQUET.

Un desengany

Verónica ingrata lo cor se 'm desgarra
tant sols al pensarne que tú l' has venut.
¿Per qué aixís, traydora 'xafas la guitarra
á qui en esta vida tant amor t' ha dut?
¿Perqué tens desprecis avuy per parlar-me
sabent que ma vida en tas mans está?
¿Per qué l' altre dia fins vas despreciarme
un quarto de molas que 't vareig comprá?
¿Per qué avants ton llavi tant sols pronunciava
fent dolsas rialletas, paraulas de goig,
y te 'm mostras ara més seria qu' un rava
y aixís sol me deixas com si sigués boig?
¿Qué t' ha fet, perjura, lo sér que t' adora
perque aixís l' hi dongas tant gran desconsol?
Cada ull meu ne sembla una regadora
y á la nit quant ploro, fins mullo 'l llenzol.
¿Aixís mas caricias ne veig correspostas!
¿Aixís es com pagas l' haverte estimat!
Mes ¡ay! no més sento los quartos que 'm costas,
y 'l temps qu' esperante, perdentlo he passat.
Avuy lo cor m' omplas de dol y de pena,
y encara per darte mes provas d' amor,
si 'm deyas: «Tú, grátam, que 'm pica l' esquena»
te la grataría rompentsem lo cor.
Jo tant que t' estimo y 't mostras esquerpa;
t' he dat tots los gustos que m' has demanat,
t' he dut á sentirne los concerts d' Euterpe
(si bé 'ls escoltavam de tora 'l reixat)
Vaig comprarte un vano qu' un ral va costarme,
unas arrecadas de dotze quartets,
y quan varen ferne la fira del Carme
vaig comprarte un mico y un xino ab platets.
Y tants sacrificis qu' he fet per guanyarme
la voluntat teva, de res m' han servit,
puig sembla qu' intentis, ingrata, matarme,
y crech que ab la teva al fi haurás sortit.
Sufrir tanta pena no puch, jo pateixo,
á trossos ¡infame! se 'm salta lo cor,
y avans que tú veigis com jo m' aflaqueixo,
mil cops més m' estimo donarme la mort.
Y quan mort ne siga, damunt de ma llosa
tot arrepentida á plorarhi vindrás.
Si acás á aquells barris me vens á fer nosa
del tanto que 't clavo á terra te 'n vas.
¿Adeu! donchs, perjura, sí, vaig á matarme,
puig en esta vida ja hi he sofert prou;
me 'n vaig á mirar-me si trovo algun' arma
de qualsevol mena, per ferme un cap nou.
Ja 'n tinch la pistola. ¡Deu meu! ja carrego;
ja l' hi poso á dintre la bala de plom,
ja l' hi also 'l gatillo, ja es alt, ja l' enjego,
fins á l' altre vida, vil dona. ¡Adeu! ¡Boooooom!....

ENRICH DEL CARRIL.

del front, que sembla derrumbat per efecte d' algun
projectil de canó.

Alguna altra deteriorada esculptura 's distingeix en
lo mur ciclópeo, únicas senyals de sicèll de aquella
época remota.

En molts sillars de la muralla del temps d' Augusto
s' hi veuen també esculpidas lletras del alfabet ibé-
rich.

De portas ciclópeas n' hi ha dos en lo passeig de
Sant Antoni, tres en la "Falsa-braga," y una prop la
porta del Rosari.

Lo palau del Arquebisbe s' aixeca sobre las runas
del *Arce romá*, quedant d' aquesta fortalesa solsament
la torre gótico-ciclópea nomenada del Arquebisbe ab
lo mur romá en la part exterior.

Lo Pretori d' Augusto, conegut per Castell de Pilat,
es un dels monuments més notables de Tarragona.

Fou residencia dels Emperadors; vá servir de presó
als mártirs del Cristianisme, entre ells, San Fructuós
y San Hermenegildo.

La tradició conta que desde un de sos finestrals vá
ordenarse l' empadronament de tot l' imperi, que va
originar lo degollament dels ignoscents per Herodes.

Las tropas del César francés varen arbolar part d'
aquest edifici qu' era de majors dimensions.

En la plassa de la Font existeix un pou troglodita
de 240 pams de fondaria.

No farem una ressenya de la magnífica Catedral,
pues las dimensions de nostre setmanari son reduhidís-
simas per ni sols dar una idea de la magnificencia d'
aquesta Basílica que tanca tants tresors cronològichs.
Ens concretarem á dir que fou comensada per Sant
Llogari, arquebisbe de Tarragona, l' any 1124.

Te l' arquitectura de gust bizantí, en son período de
transició al estil *ojival*. Las demás adicions pertenei-
xen á épocas posteriors.

En lo centre de la Plassa s' hi veuen los restos del
temple de Júpiter.

En lo interior del temple hi ha las sepulturas de
gran nombre de bisbes, nobles, prohoms, vireys, entre
las que hi figuran la de Huch de Cervelló, assassinat en
1171 per lo fill de Robert Aguiló (*Lo bordet*), príncep
de Tarragona, y la de Berenguer de Vilademuls, asse-
ssinat per son nebot Ramon de Moncada, y la de Jau-
me lo Conqueridor, transportada del monastir de Po-
blet en Desembre de 1854.

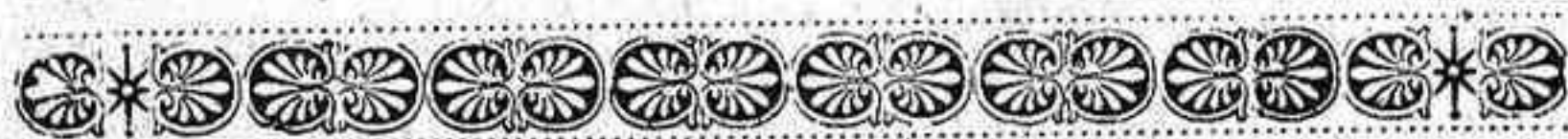
De la bóveda penja un estandart, qu' es el que por-
tava la galera capitana de la esquadra que vá armar
lo Papa Calixto III contra los moros, de la que fou al-
mirant l' arquebisbe D. Pere de Urrea en 1456.

Multitud de tapissos, entre ells lo riquíssim drap
mortuori de Poblet, brodat en or, formant una rica col-
lecció de inestimable valor.

Molt, moltíssim, deixém de dir per los motius que avans
hem exposat, pero com es prou coneguda aquesta ba-
sília per la major part dels fills d' aquesta provincia, y
tant y tant se 'n ha dit en diferentas publicacions, la nos-
tra petita ressenya sols serveix per dar una idea de la
seya grandiositat á los pochos que no hagin tingut ocasió
de poder apreciar de prop tantíssimas riquesas artísticas
é intrínsecas que son l' orgull dels fills de la amiga dels
Césars, de la cort dels Emperadors, de la antiga Cosetá-
nea, de la moderna, trevalladora y productiva Tarragona.

PEPET DEL HORT.

NOTA. En lo número anterior sufrirem una equivocació que debem
rectificar. En lo ultim apartat, hont diu: Cuch de Bará deu dir: Arch
de Bará.

GURIOSITATS

UN PASSEIG PER TARRAGONA

(Conclusió.)

Desde lo portal de Sant Antoni fins al del Rosari s'
aixeca lo tros més notable de la muralla Cíclope-romana.

Desde lo baluait de Sant Antoni fins á la torre de
Sant Magí, es distingeixen claras las diferentas cons-
truuccions: la ciclópea que forma la basamenta, seguint-
li la romana, de la época dels Scipions y seguidament
la de Augusto.

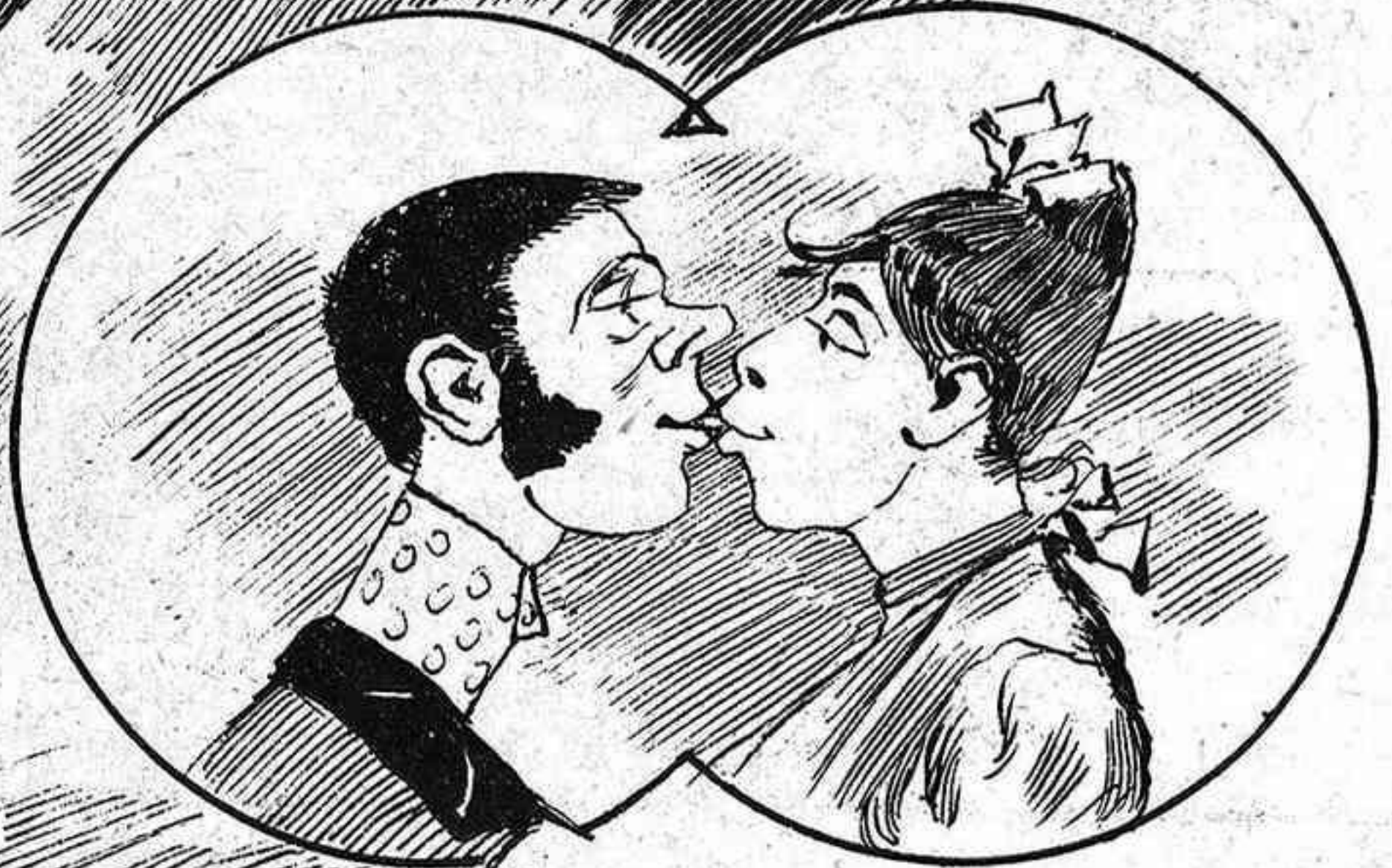
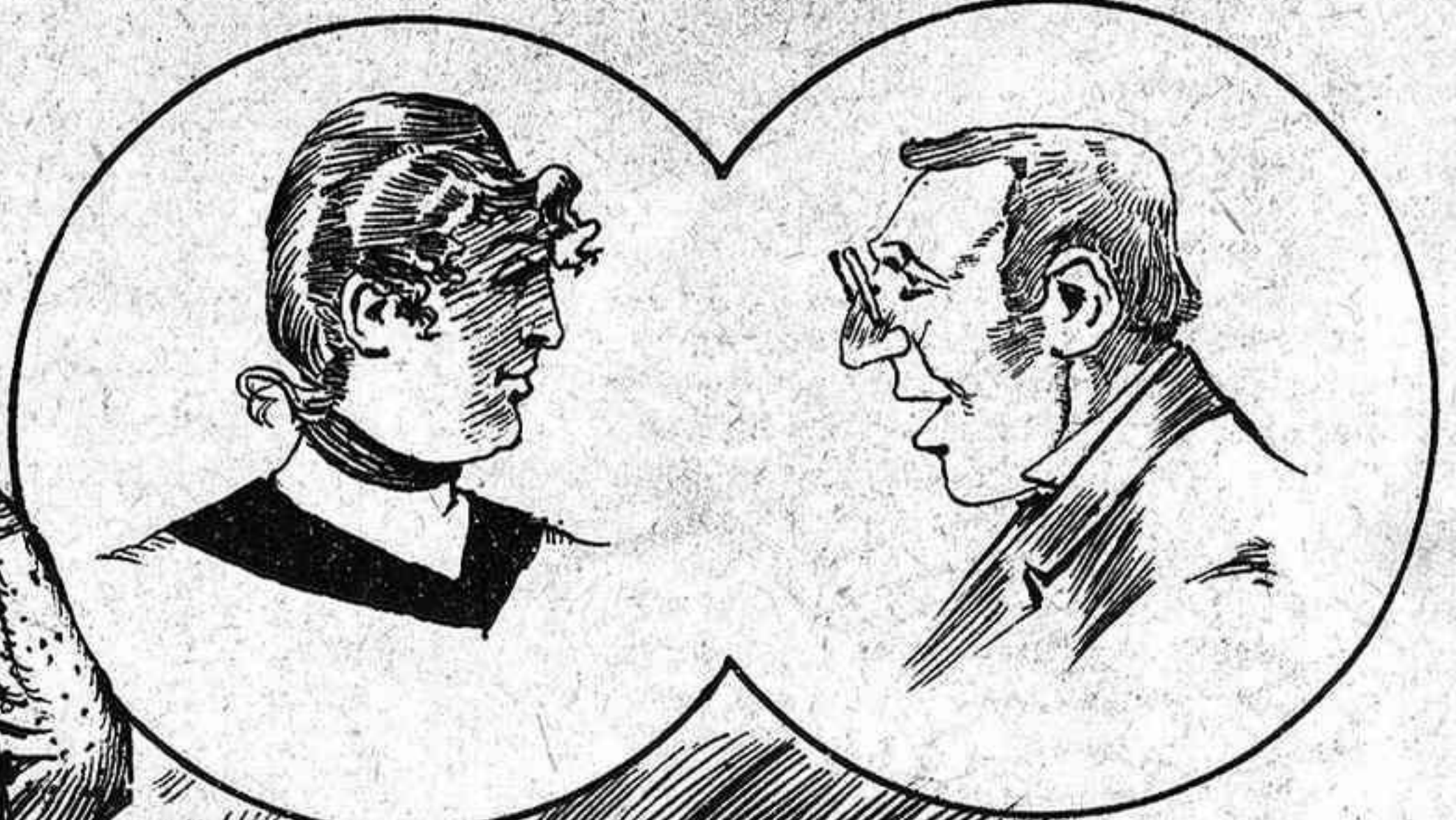
En algun dels sillars s' hi veu toscament tallat un
cap, qual fesomia declara la rassa índica, faltantli part

RECORTS DE VERBENA

—L' última petu li gustat
l' aquell relotje... timat.

Tipos que la van passar
ab aquestas posicions,
y ab miradas y petóns.
¡ja la van ben disfrutar!

—¿Recordas Sofia
—jay, si,
!que vâm riure Rosa
—prou

EFES

—mira jo vaig trencá l' ou...
—¿l' ou de qui?
—del teu cosí.—

REFLEXIONS

—Que 'm seguirá 'l sócio aquet?
Veyám.... démli 'l barlovent.
—Si ara quedo malament,
dono á dida al doctó Audet.

PROPAGANDA

(À TOTAS)

Tant si m' creyéu, com si nó;
tant si es milló, com pitjó;
tant si per broma ho prenéu,
com per sério, ho tinch que dí:
m' convé casarme, sí,
y... ¡no sé si m' enteneu!!

Deixant l' *interés* á banda,
vaig á fer la *propaganda*
per si alguna *pell* se m' *fira*:
Si á las nits (las nits serenas)
sentíu «ays»... ó *sebas*, nenas,
es 'n Pepet que sospira.

Sofreixo y no m' ho coneix;
sofreixo molt... y no crech
que seguint solter may curi.
Lo méu mal no vol soroll:
jo somniant 'm torno foll,
y 'l mal es que 'l somni duri.

Jo, casat m' adovaria;
jo, casat, ¡vés qui ho diria!
hauria fet la gran sort...
(Menos ¡sí que fóra bona!
que jo arreplegués per dona
alló que n' diuhen *un mort*.)

Seré, per la que m' estimi,
un anyell, *con tal que* 'm mimi,
un modelo de marits;
procuraré que s' animi,
y quan ab amor s' arrimi...
¡qué 'n viurém de divertits!

Ab cert cuidado y bon zel
cuidaré que 'l séu anhel
sigui 'l méu; plé de dolsura
me la enduré cap al cel;
la nostra *Luna de miel*
será un pot de confitura.

Anirém junts á passeig
y quan li vinga mareig
la ventaré ab molts bons fins;
y en cas d' haberhi bateig,
(m' propasso un xich... ¡ja ho veig!)
ella escullirá 'ls padrins.

Tant si es nena, com si es nen,
(que, per mí, si no s' ofén,
nena ó nen, tant se me 'n dóna)
anant á peu ó en lo tren,
si ella té feyna, s' comprén,
l' aguantaré alguna estona

Quan comensi á enrahoná
li ensenyaré á dir *papá*
y *mamá*, fentli posturas;
l' ensenyaré á caminá...
Vaja; seré, parlant clá,
un pare exprés per criaturas.

Per matar tot mal costum
de malgastar massa *llum*,
á la dona daré 'l sóu;
ella que n' fassi consúm:
mentres me n' dóni per *fun*
y *café*... jo ja n' tinch prou.

Vos he dit (no es cap mentida)
ls méu sistema de vida
de casat, lletra per lletra.
Si n' hi ha alguna... d' aburrida,
que vinga ab mí desseguida:
Farém la prova y... *etcetra*.

PEPET DEL CARRIL,

A un aucell

ENCÁRRECH

Aucellet que sempre volas
y sovint vens á cantar
per 'l jardí de ma caseta
quan comensa á clarejar,
deixa avuy tos cants hermosos
d' aquesta verda enramada,
y vesten á la finestra
de ma nineta estimada.

Sí, aucellet, veshi corrents,
y á la nena quant veurás,
lo que per ella sofreixo
ab ta dolsa veu dirás.

Dígasli tant punt la vegis
que per ella estich molt trist
y sigles me son los días
que han passat y no 'ns hem vist.

Dígasli que molt la estimo
y olvidar-la gens no puch,
y es molt grant, inmens, l' amor
que á la nineta jo duch.

Dígasli, tendre aucellet,
si trobas que trista está,
qué reordi aquella tarde
última que 'ns vam deixá.

Digas, digasli á ma bella
ab lo teu cant complascent
que pensi que qui la estima
no la olvida un sol moment.

Mes ¡ay! digas á la nena
si uns quants rals te pot donar,
que ahir vespre, *fent lo burro*
tots, tots me 'ls varen guanyar.

J. STARANSA.

¡PER AIXO!

Que soch: lo mes embustero,
Qu' ho seré y sempre ho he estat;
Que á la paraula, he faltat,
O que soch un sér rastrero.

Que t' he portat enganyada
Sent d' alguna altre: al casarme,
O que sens' poguer excusarme
T' he fet la mes desgraciada.

Que he sigut: fals y traidó
Jurant lo que no sentia,
Donantli la *cesantia*
Sens tenir-te compasió.

Que no tinch perdó de Deu,
Per' be destrossat ton cor,
Demostrant no tenir honor;
O que si 'n tinch no se 'm veu.

Que soch un home inhumá,
Sense cervell ni conciencia,
Y que no meresch' clemencia
Quant se 'm tingui de jutjar.

Que no he sapigut ser fort
Per mantenir l' compromés...
O altres mil cosas y mes
Me pots dir: en ton desconhort:

Pero jo per contestarte
Sols te diré Estefanía,
Q' aquí vá la sinfonia
De 'l perquè vaig olvidar-te.

«Com qu' eras fluixa y pavana,
«No vaig poguer resistirte,
«Y es cla, jo vaig aburrirte...
«Perqué 'm va doná la gana.»

JAUME ROIG Y CORDOMÍ.

UNA IMATGE

Una imatge venerada
guardo dintre de mon cor;
ni los anys me l' han robada,
ni tant sols una vegada
li ha faltat lo meu amor.

Es la essencia de la rosa;
es rosada del matí;
es la idea mes hermosa
que á ma pensa tenebrosa
pot en la vida acudí.

Es lo lloch de ma alegría
y la clau de mos dolors;
es la eterna melodia
en que sempre, nit y dia,
s' inspiran los meus amors.

Es la flor mes falaguera
que ha nascut al meu jardí.
Es la ditxa verdadera
tal imatge, que ab ceguera,
are y sempre vull tení.

Vivim junts en companyia,
y ab deliri sens igual.
Si ella sola es ma alegría,
diguéu, bon Déu: ¡qué sería
si tingués l' original!

R. ROURA.

Los goigs de San Prim

En Baldiri, es un poeta
catalanista dels fins,
admirador de *llurs llars*
y de tot alló estantís,
ha cantat la *fé*, l' *amor*,
la *patria*, y are ab sospirs
com que la balla molt magre
canta los goigs de San Prim.

Donya Bárbara que 's viuda
d' un empleyat de Madrid
se gasta tota la paga
en guants llassos y vestits,
aixó si, 'l menjá estalvia
y es pot dir que tot sovint
per anar á l' última moda
canta los goigs de San Prim.

Lo Conde de Pinya-torta
es un Senyor molt altiu
descendent dels Reys Católics
segons consta en pergamins,
á ningú apenas *saluda*
mes com que no te *pistrinchs*
á pesar de sa noblesa
canta los goigs de San Prim.

L' Anton es un estudiant
tronera, que desde Vich
son pare diners l' hi envia
que derrotxa tot seguit,
dels vicis venen los deutes,
com d' *inglesós* ne te á mils,
aquets l' hi *cantan la canya*
y ell *los goigs de San Prim*.

L' autor de aqueixa *lletreta*
fora un home de profit
pero com que á ningú adula
de diné está desprovist,
escriu *romansos pels cegos*,
sainetes y redolins
y... badalla que badalla
cantant los goigs de San Prim.

PAU DE LA LAYA.

LA TOMASA.

GALERIA DE CELEBRITATS

Luísa Calderón

D.ª LLUISA CALDERON

Es un' actriu que, en vritat
val en comedia y en drama
y 'l públich sempre l' aclama
per sa gran fecunditat.

Sab dir y accioná ab tal manya
que con mou l' espectador
y en fi es de lo bó y millor
qué tenim avuy á Espanya.

ESPANYOL.—Estraordinari fou l' éxit qu' obtingué la preciosa comedia dels senyors Carrión y Vital Aza, titulada: *El Señor gobernador*. Sens dupte que hi contribuí en gran part lo perfecte desempenyo que obtingué de casi tots los artistas. Lo senyor Rossell en lo paper de protagonista logra que lo públich tingui constantment la riälla en sos llavis molt particularment en lo segon acte. Magistralment també interpretaren sos papers las senyoras Guerra y Guerrero y lo senyor Tamayo. Pel dijous estava anunciat *El Enemigo* que per indisposició del senyor Balaguer tingué que suspenders la setmana passada.

ELDORADO.—Se ha representat *La bola de nieve*, ab commemoració deson insigne autor, senyor Tamayo y Baus, obtenint notable execusió per part dels senyors Vico y Calvo y demés principals parts.

A continuació lo eminent actor senyor Vico, recitá una poesia original de nostre amich lo senyor Soler, (Pitarra) dedicada al conmemorat poeta, que lo públich acullí ab estraordinari aplauso.

La setmana entrant se creu poderse estrenar un drama original del senyor Llanas, titolat: *Parricida*.

Ademés s' ha representat *Vida alegre y muerte triste y El nudo gordiano* ab una execució digne de la companyia, mereixent especial distinció lo eminent actor senyor Vico.

Ab sentiment hem vist que apesar dels esforços de la Empresa en dar amenitat al repertori y en procurar que son desempenyo sigui modelo, lo públich se retreu bastant de assistir á aquest colisseu, donant preferencia á certas companyias que res de particular poden demostrarnos.

TIVOLI.—Pel benefici del senyor Guerra se representá ademés de *La Bruja* (que com es sabut ha fet una verdadera creació del important paper de Tomillo) la bonica sarzuela (parodia de la ópera Hernani) titulada: *El suicidio de Alejo*, en la que per pura deferencia al beneficiat hi prengué part la senyora García. Se feren aplaudir ab justicia, aixís com també lo senyor Soler.

També se representá *Cádiz* y ab tot y ser eixa companyia la primera lírica de Espanya, obtingué tan coneguda obra, un desempenyo algo menos que regular. No basta saber que s' es bon artista, sino que ademés hi ha la obligació de saberho demostrar.

L' únich que defensá sa part notablement fou lo senyor Berges, puig ab justicia obtingué una mereixedora ovació al final de lo obra al cantar la preciosa jota.

Diumenje se dongué la segona representació y encar lo conjunt fou mes desigual, per lo que lo públich doná mostres evidents de son desagrado.

La próxima setmana darán sas últimas funcions.

GALVO-VICO.—*El gorro frigio* que per primera vegada en eix teatro se representá la passada setmana, es sens dupte la obra que per la companyia Larra, ha tingut mes bona execusió tant individualment com en conjunt, mereixent especial menció la senyoreta Gonzalez y senyora Perlá.

El año pasado por agua, si be ha sigut alleugerit en algunas de sas escenas, per lo que ha guanyat molt, no creyém ab tot pugui ser obra de rendiments per la Empresa. Ja fora hora que nostres empresaris de teatros no 's refiessin tant dels éxits de Madrid, puig hi ha moltes obras que los xistes, fora de la localitat, perdén tota la intenció y 's compren que á provincias no puguin dar lo resultat que á Madrid.

CIRCO-ECUESTRE.—Justificada ha quedat la fama ab que venia precedida la familia Kremo puig que lo públich está constantment aplaudint per los difícils exercissis que executa lo pare (Kremo) ab dos altíssims zancos de canya bambú, aixís com y també los equilibris que després te de realisar aguantant un trapecio, en el qual hi fan tota classe de exercissis acrobátichs dos diminuts nens de 3 y 5 anys respectivament.

Creyéim que es una bona adquisició per la Empresa.

PLASSA DE TOROS.—Per las próximas festas dias 29 y 30 del corrent, se preparan dos estraordinarias corridas de toros en nostra plassa, per los afamats y simpátichs destres *Lagartijo y Frascuelo* ab sas corresponents cuadrillas.

Se lidiarán en cada una de las dos corridas, 6 toros andalussos, sent los la 1.ª de la tant acreditada ganaderia de los jermans don Diego y don Pau Benjumea, de Sevilla y en la 2.ª de la renombrada ganaderia de la senyora Marquesa Vda. de Saltillo, que apesar de ser una de las primeras d' Espanya es casi nova en eixa plassa ja que desde l' any 56 no se n' han toreijat.

Ab tals aupicis no creyéim errarnos al vaticinar dos plens.

UN CÓMICH RETIRAT.

Campanadas

Llegím en *La Dépêche* un telegrama de Madrid, hont diu que lo ministre de *negocis extrangers* fou causa del conflicte en lo Congrès; que Mr. Romero Róbledo va *invitar* á Castelar á entrar resoltament en la Monarquía y que lo *antich* ministre de la guerra Sr. Lopez Dominguez li va fer igual petició.

Aquets descendents de Sant Lluís valen un Potosí quan parlan d' Espanya.

Noranta duros diaris diu que gasta per menjar la nostra comissió que va anar á Granada en motiu de la Coronació.

Algun diari se 'n plany y no sé porque.

Los pueblos esclavos merecen serlo.

Encara 'n fan poch.

Los possibilistas may callan ab lo Sufragi.

Si ab sufragi y sense sufragi no serán may poder.

Lo qu' haurían de fer es abonarse ab algun cadirayre, porque haurán de seure molt.

Pero molt!

Llegím en los diaris de Reus qu' han arribat en aquella població procedents de Bruxelas los dos concertistas, fills de D. Lleó Fontova, l' un condecorat y l' altre pensionat per la Reyna Regent.

¿Han llegit los versos de despedida á Barcelona dels autors de «A espaldas de la ley»?

Nosaltres també.

Y l' Enrich de Lleyda y en Miró, creyéim que també.

Lo discurs pronunciat per lo egregi arcalde en lo tech que van dar á Granada á la Comissió del nostre Ajuntament mereix ser traduhit en todas las llenguas.

Quanta erudició!

Los granadins devían dir: L' hem ben errada... A qui devíam coronar, ara ho veyém clá.

Tórnnin á buscar or en lo Darro que pot ser encara n' hi queda.

Lo nomenat espectacle nacional aviat será *internacional*.

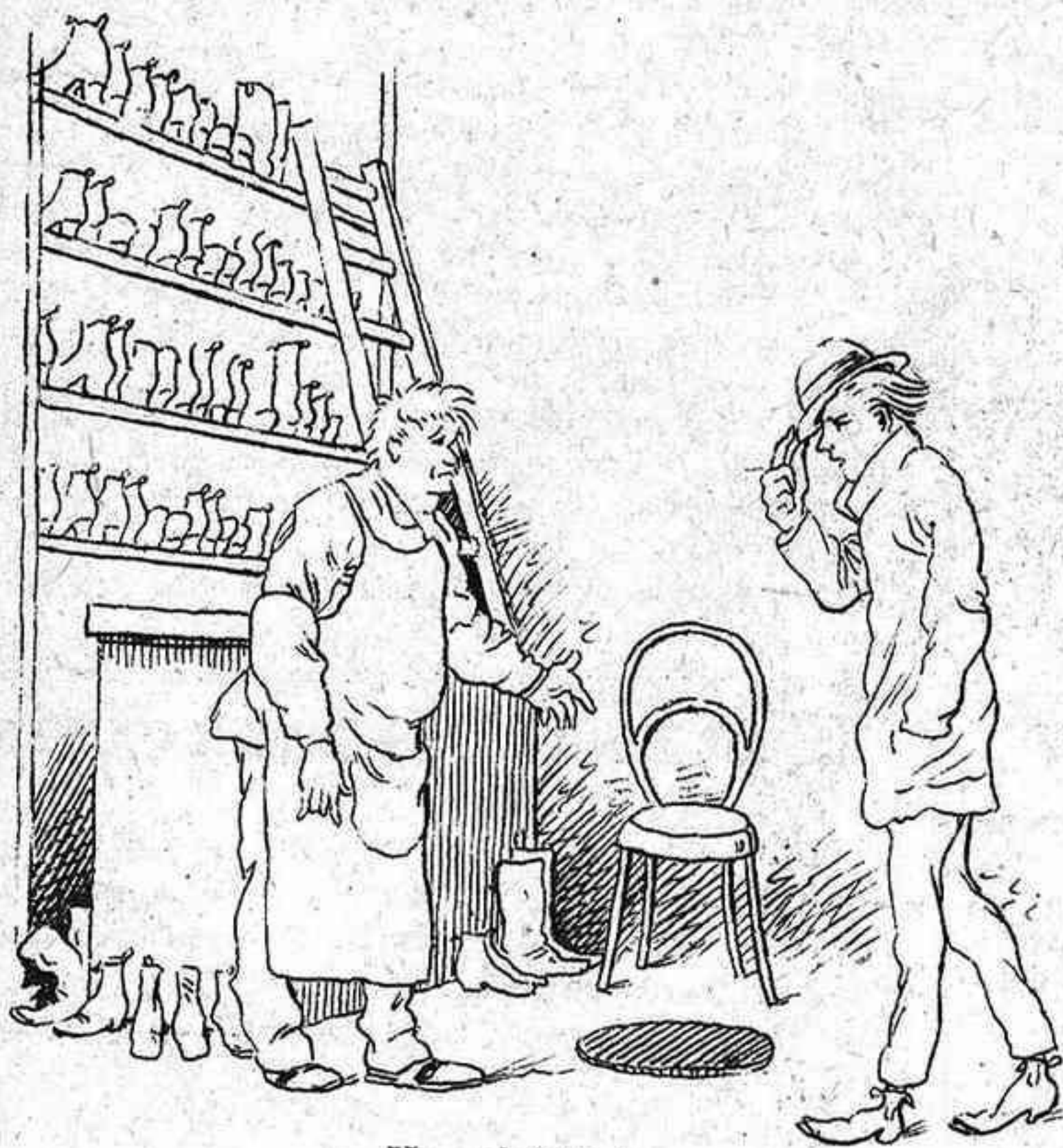
Hi ha hagut toros á Nimes; s' aixecan tres plassas taumáquicas á París y s' anuncian corridas á Arlés, Narbona, Bayona y Burdeos.

Olé avec olé!

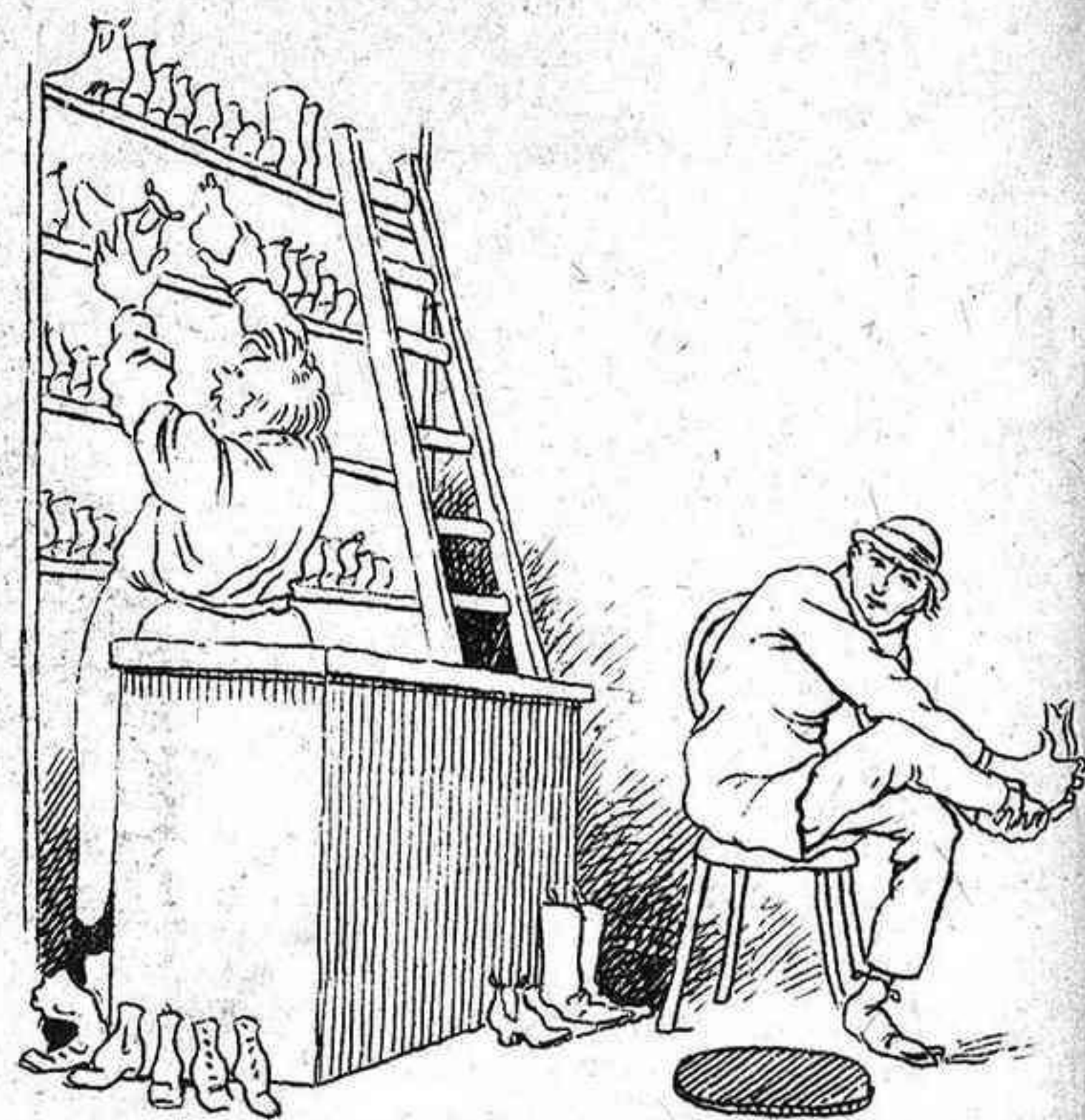
Vive tuá maréééé.

CALSAT BARATO

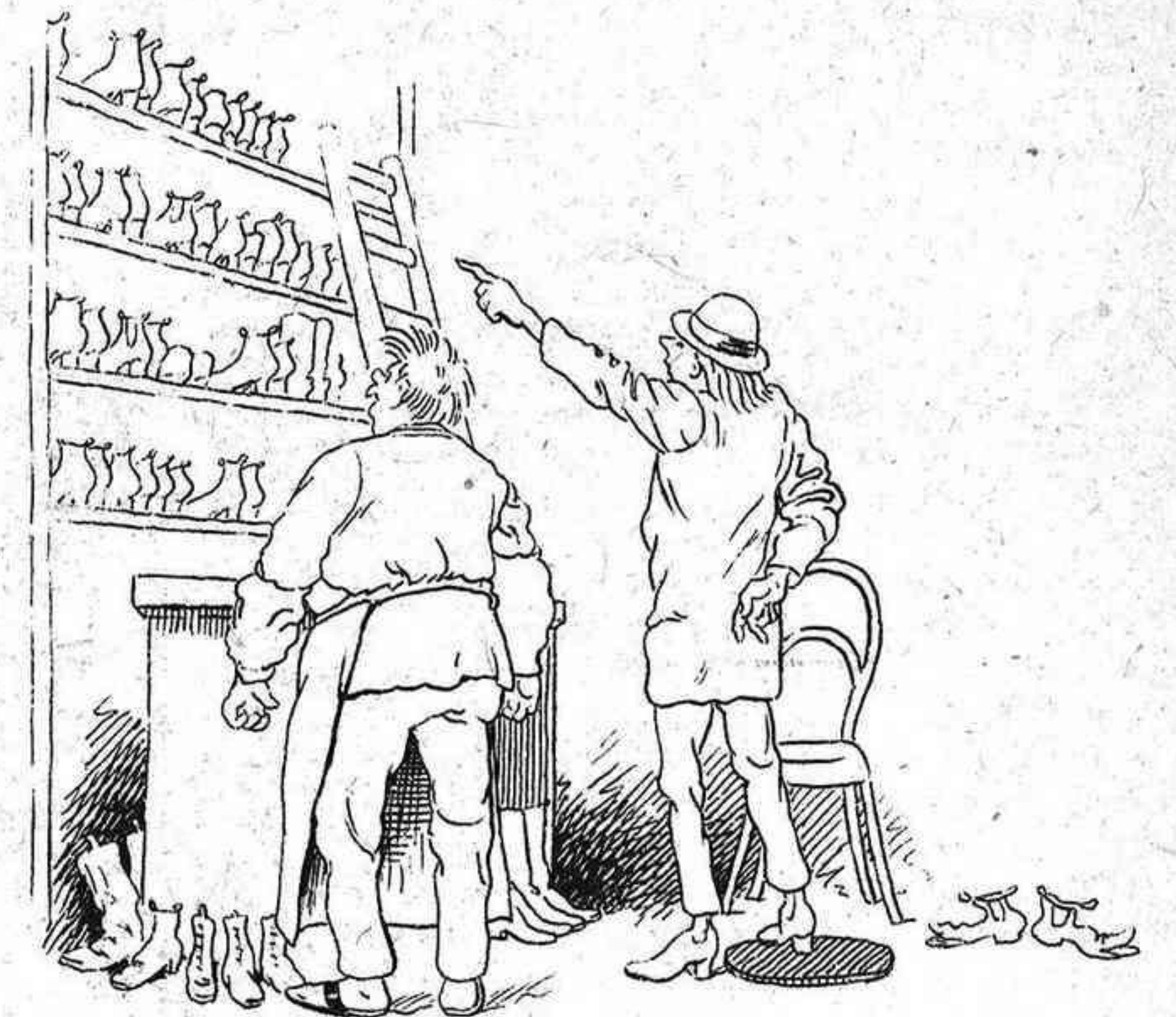
—Un calsat bó.
—Ja pot seurer.

Veyam si 'nsurtirá bé...

Millor no poden anar.

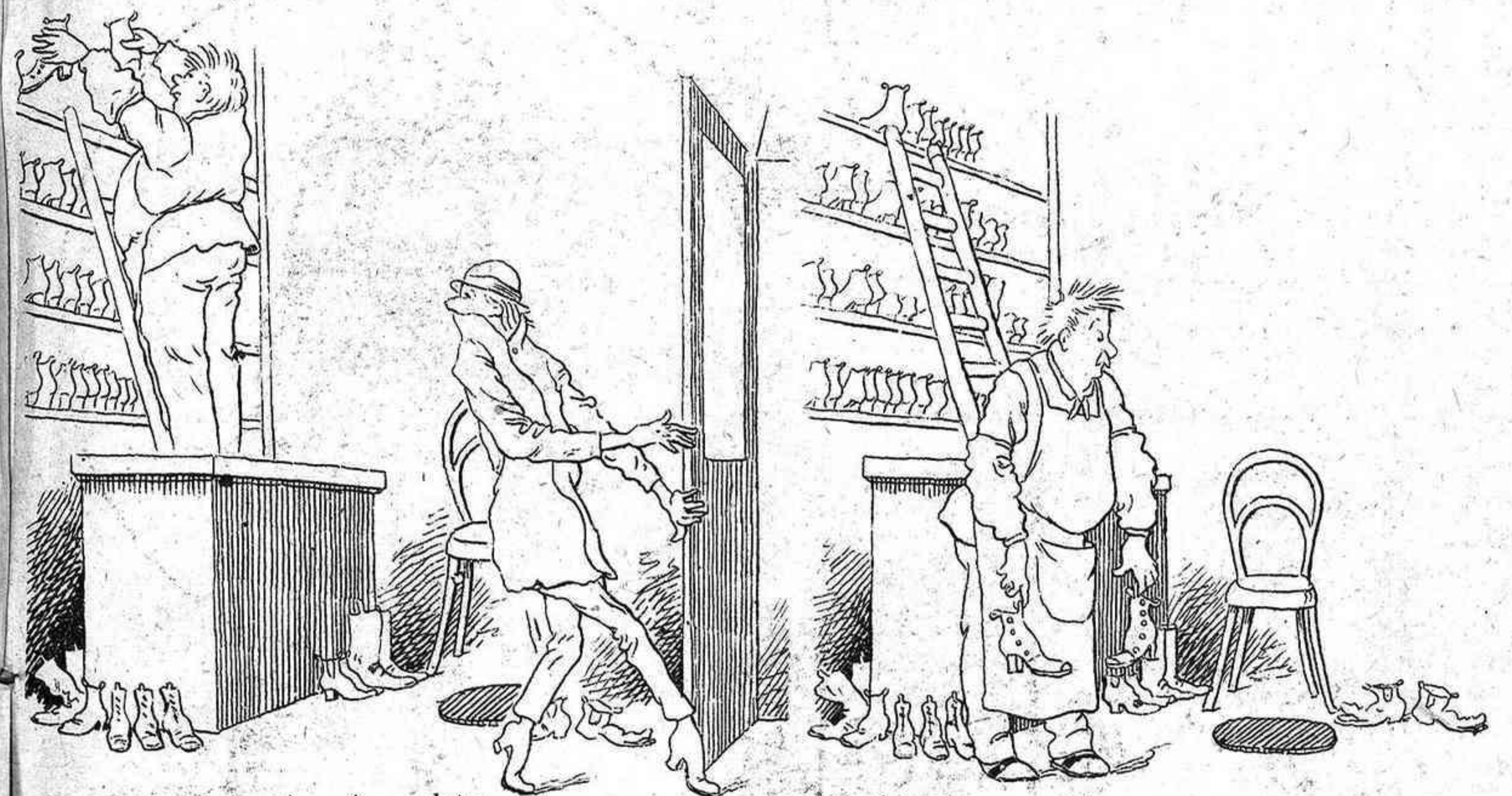

Las trovó un xich massa estretas

Si es servit... aquí las té; próvilas

Vamos á veurer.

Las buscarém més ampletas.

Bé!... La sort que hi patirà.

En aquets dias han tingut lloch á Espanya gran nombre de suicidis.

Aixó es millor que emigrar á Buenos Aires.
Aquets al menos saben que no 'ls faltará res més.
Y 'l passatje es d' arrós.

Lo Peral segueix sens novetat fent probas.
Si ab tantas probas no cau bé lo pantalon diré que ni may

La Publicidad y La Nación ja 's comensan á mirar de regull.

Ja veurán com á l' últim se tirarán los plats pe 'l cap.
Per profetisar, nosaltres.

Deu nos quart d' aquets amichs;
Sempre al fi donan fatichs.

Los sepulturers tractan de donar un vot de confiança als couxeros de la capital.

Se tem que no se 'n desdigan al veurer que ja hi ha hagut un intèrval de quatre horas sense cap desgracia.

Ja 's mirarà que no passi gayre sovint.

Una comissió de mestres d' estudi aná á visitar dias passats al nostre Delegat d' Hisenda, á fi de que se 'ls paguessin las mensualitats que se 'ls deuen, puig han arribat á un grau desesperat de crisis.

Diu que 'l senyor Alisal prometé que aviat cobrarián, y que 'ls pobres mestres se 'n van despedir molt contents..... y badallant de gana.

¡Oh, esperansa!... ¿No saben que 'l prometre no fa pobre? Are, si 's tinguessin de abonar 25.000 pesetas per exemple, á algun torero.... ò á n' en Martin, ja seria una altra cosa.

Un párrafo de *El Noticiero Universal* al detallar las festas de la coronació de Zorrilla á Granada.

«La carrera está colgada é iluminada.»

No 'n volíam sabé d' altra. Es dir que 'ls carrers per hont devía passar lo corteig, estaban penjats....

¿No hauría sigut millor, dir que 'ls balcones de la carrera estaban adornats con colgaduras?

Per lo menos, dit d' aquesta manera s' hauría explicat més gramaticalment lo colega.

Sens dupte se degué creurer que perquè surt á la nit, no hu *clissariam*.

En las últimas sessions del Congrès, tothom sab que l' heterogèneo D. Cristino, va faltar al art. 174 del Códich penal que castiga ab la pena de confinament als que, dintre las Cambras, maltractin ó amenassin á algun diputat ó senador.

Y com qu' ell va motejar de *servils* als diputats de la majoria.....

Perxó continua sens novetat.

Si arriba á faltar algun periodista d' oposició ja estava fresch.

Pero tractantse de 'n Martos... girém full.

Segons *El Liberal*, uns americans que han visitat la Exposició Universal de Paris, meravellats de la notable torre Eiffel, han fet proposicions á dit enginyer pera construir á América altre torre, pero de 600 metros de altura.

S' assegura que M. Eiffel, ha demanat alguns dias per la resolució y condicions.

¿Será que primer voldrá avisar á Sant Pere porque comen-si á buscar allotjament per éll y tota la cort celestial?

Qui sab, tot podria ser.

Lo célebre senyor Bañolas, sembla que á última hora ha desistit ó renunciat lo ser pendonista de la professó de la Barceloneta, alegant trobarse malalt.

N' obstant sa *grave malaltia* divendres pogué assistir á la sessió del Ajuntament y dissapte 's passejava per los carrers de Barcelona.

¿Tant l' hi dura lo sentiment *literari* de no haver anat á Granada, que are ho fa pagar als pendons?

La passada setmana siguié objecte de un salvatge atentat, lo conegut poeta y entussiasta catalanista D. Rosendo Arús y Arderiu.

Celebrarém son prompte y complet restabliment.

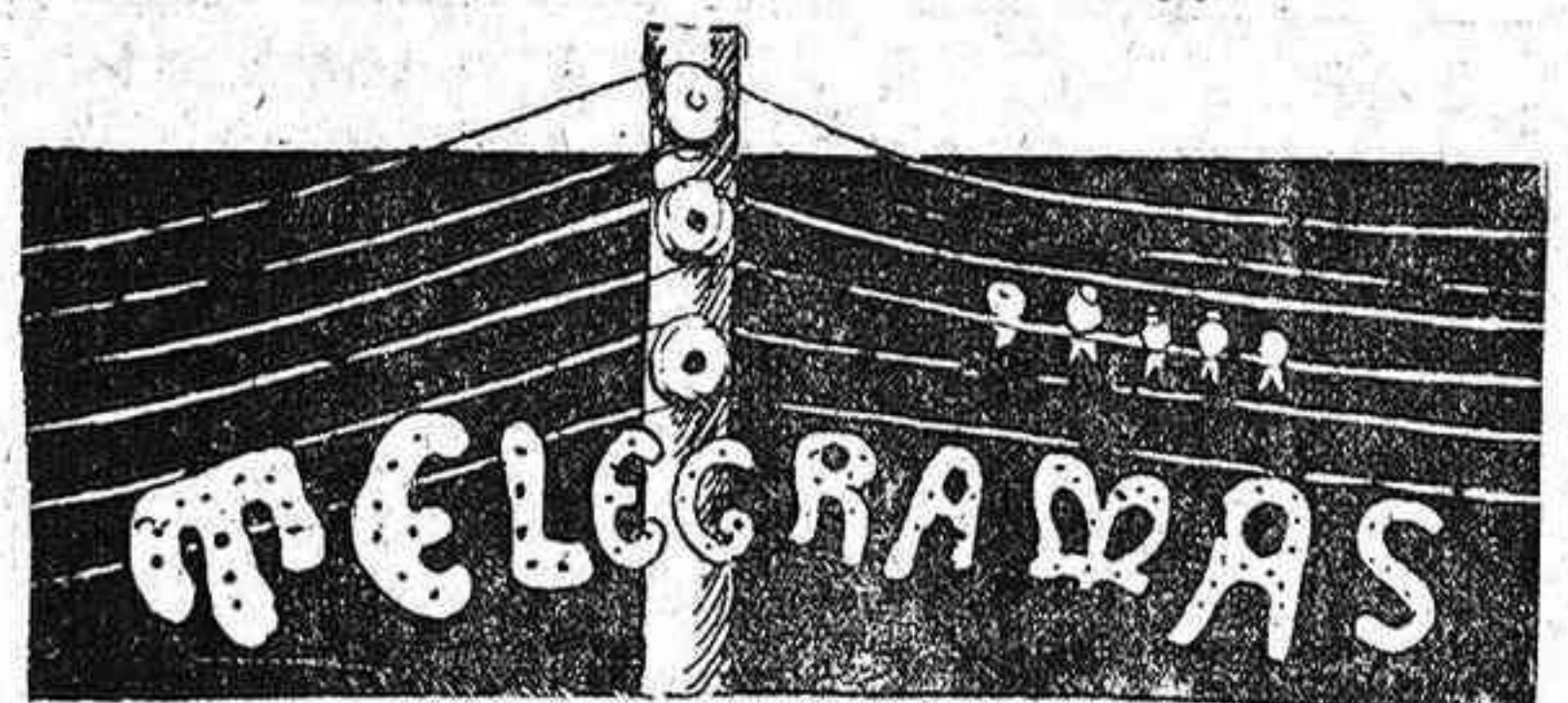
Quan passava la professó del Corpus per lo carrer de Fernando, en front mateix del passatje Madoz, un divertit volguent provar si podria més lo zel per la Religió católica, que l' interés de possehir unas quantas monedas, tirá al aire un grapat de céntims, y allí haurían vist escolans ajupits recullir ab ansia febrosa lo vi! metall, repartintse mútuament clatelladas, empentas y algun trompis de *padre y señor mio*.

Ab aixó ben clar se veu
que 'l diner pot més que tot,
puig fins lo cristiá devot
per un centim, deixa á Deu.

Lo local del «Ferro-carril aéreo», situat á l' entrada del Passeig de Gracia, dintre 'l clós de la Riera de 'n Malla, se veu cada dia més favorescut, puig que l' Empresa no perdona cap gasto per deixar satisfet al escullit y numerós públich.

Al efecte. en tant s' espera la inauguració del carrilet, ha establert en los jardins una serie de concerts, executats per la banda municipal, de 9 á 12 de la nit, essent lo preu d' entrada en dias de treball lo de 10 céntims y un ral los festius.

Creyém que dit local, será aquest estiu lo lloch de reunió de nostra bona societat.

Granada, 24, 8 matí.—Los fondistas d' aquesta capital tractan de que 's nombrin fills adoptius d' aquesta localitat als membres de la comissió barcelonina.

No se sab si 's treurán fotografias dels noranta duros diaris qu' han gastat de Restaurant, y *ende mais*.

PERROXINI.

Gibraltar, 25, 3 tarde.—Un vapor vá naufragar en un baix d' aquesta costa y sobre d' ell va embestirhi lo canyoner "Paz."

S' han pres midas, y damunt del Paz encara pot embarrancarhi un altre barco ab tota confiança.

LLOYD.

Madrid, 26, 4 tarde.—Lo Saguntí diu qu' encara no es hora de barrejarshi ell, pero que ja dona permís per que 's puga comensar á tremolar.

SECCIO REGILIOSA

SANT DEL DIA.—La transfiguració de San Romero de la Bleda.

Funció en la capella del Congrés.

Predicará l' *ancien ministre* Lopez Dominguez.

En Castellar de la Piga, vestit de soldat del 3 de Janer mantindrà l' ordre.

Las portas s' obrirán á las dotze y la corrida comensará á las 3.

Hi haurá dos possibilistas embolats pel públich.

QUARANTA HORAS.—A *San Bruno*; en la glorieta de Miramar. Se llegirán los versos de despedida de Velilla y Escudero y es costejará per suscripció una corona de comptesa á Barcelona, perque 's veu qu' algú l' hi ha prés la que tenia.

Es farán rams de Senyoras *barceloninas* y se 'n enviará un á *La Publicidad* y un altre á *Barcelona Cómica*.

Si queda res en cap, se 'n comprarán dècims.

E. Sala, J. Terri, R. Font, M. Gardó, Jaume Vilar, Dolors Mont R. Fabregas, E. Sempera y Pepet del Carril. Anirá quant toqui. Fandilleta, Patrici, Emilia, Espel, Mosca Diva. V. P. Peta, Un Apotecari y Marangi.—No serveix.

A. del Corral, D. Bartrina, Rius Vidal, Bertran. Ll. Salvador, J. Roig Cordomi, Staramsa, Abril y Virgili. Anirá algo.

Brot.—«Un recort» tregui las paraulas massa atrevidas y vegi que als dos últims versos, l' un l' hi sobra lo que al altre l' hi falta.

Mas Didal.—La seva ressenya històrica m' ha sorprès de plé á plé Senyor Mas; es veu que té al cap dels dits la retòrica. En tant que 'l treball llegia, d' admiració 'm 'nava omplint Vosté es farà rich obrint cursos de filosofia.

A. Broquil.—No 'ns fa por el del filabarqui qu' es lo terror... de las lletas y 'ns en vol fer vosté? Ya pot triar y remenar totas las armas y tot lo demés que vulgui.

JOAQUIM AYNÉ RABELL

Poesia de la Terra

Aplech de petits poemas, llegendas, baladas, romansos, odas, elegías, cançons, idilis, rondallas, etc., etc.

Se publica en quaderns de 32 pàginas, al preu de 2 rals. Ab tota regularitat surtirá un quadern quinzenalment.

S' hi suscriu en l' Administració y Redacció de LA TOMASA, carrer S. Pau, 56

Se venen números solts.

TARJETAS DE VISITA, desde 4 rals, lo cent.

SOBRES COMERCIALS, desde 24 rals lo milé.

TOTA CLASSE DE IMPRESOS, á preus econòmichs. Litografía Barcelonesa, de Ribera y Estany, Carrer de S. Pau, n.º 56.

MUDANSA

Lo *tot* ab una destral va tallarse lo *total*.

K. NALEJAS.

XARADA

Per dir dos á la *Total*, va donar la *Quart-tercera* una *tres-quart* molt *hu-quarta* á la meva galta esquerra.

EMILIO COSTA.

INTRÍNGULIS

Buscar una paraula que trayentli succesivament una lletra per l' esquerra dongui 'ls següents resultats:

- 1.ª Una nació.
- 2.ª Id. id.
- 3.ª Tractament.
- 4.ª Conjugació d' un verb.
- 5.ª Interjecció.
- 6.ª Vocal.

FANDILLETA.

GEROGLÍFICH

MARS

BURRO

TRONERA TRONAT.

TRENCA CAPS

ROS RATETA

Formar ab aquestas lletas lo títol de un drama catalá.

QUIMET VINYAS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—*A-de-lá*.
 Endevinalla.—*Ánima*.
 Trenca-closcas.—*Los dos barbers*.
 Anagrama.—*Certa. Terca. Carté*.
 Logogrifo.—*Templaris*.
 Geroglífich.—*Cent céntims fan una peseta*.

LA TOMASA

PERIÓDICH IL·LUSTRAT Y LITERARI

Suscripció (fora de Barcelona) 2 rals al mes.

Número corrent. 10 céntims

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á la LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY, Administració y Redacció de dit periódich, carrer de Sant Pau, 56.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña

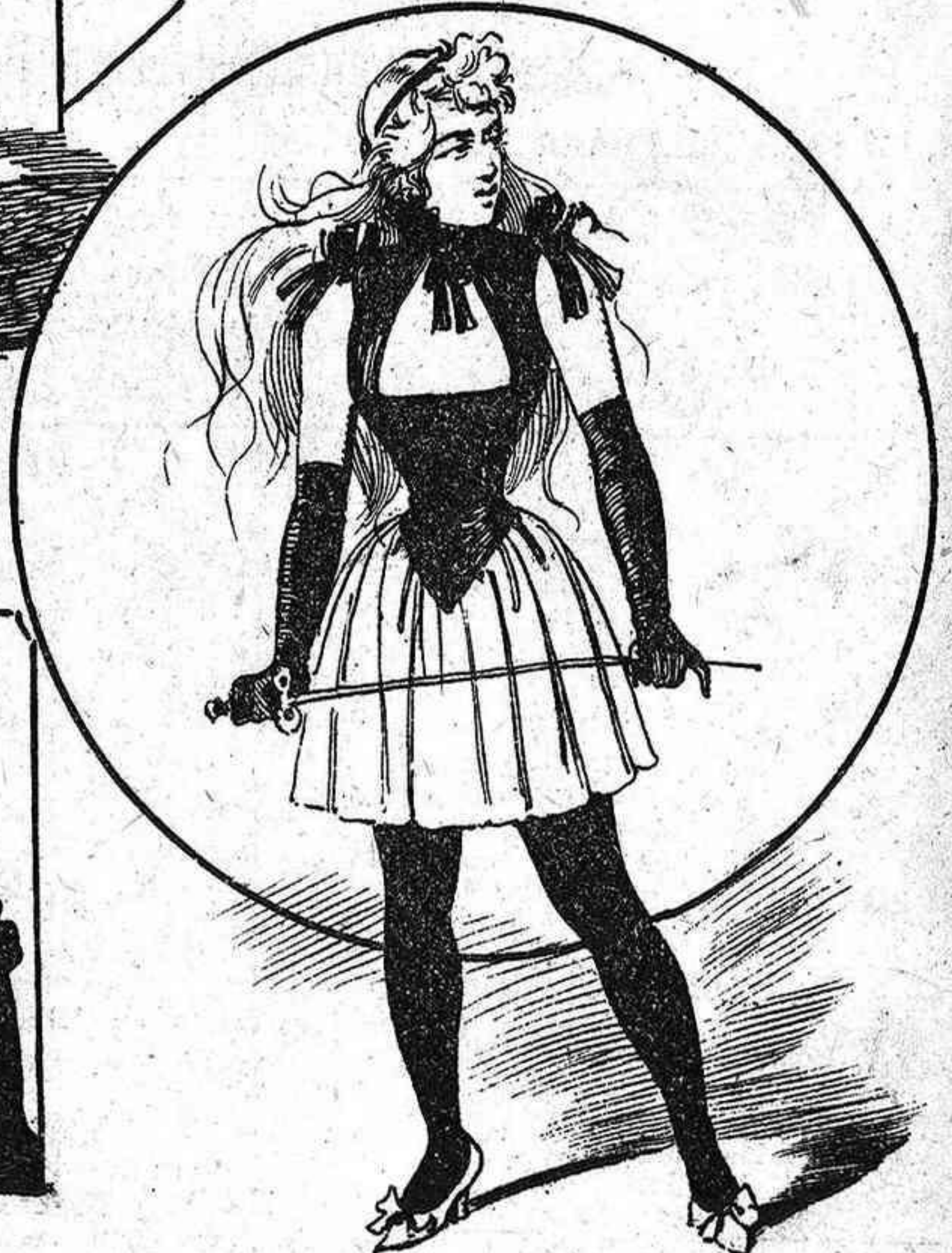
VARIETATS

Ni Plewna, ni Ratisbona,
ni el París, ni el Waterloó....
Jo no trovo res tant bó
com la vista de .... La dona.

Veyéus aquí com se logra
ab lo trist trobá 'l bon viurer;
Lo dol que porto 'm fá riurer
perqué 'l porto per la sogra.

Del Circo es la que mes llú
y no té un nó per ningú.

¿Ahont es l' autor d' aquell textó
que 'n diu d' aixó: bello sexo?